

Oppgave i TM 2006
Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og
kontekst
Av Johannes Aarseth

Godkjent oppgaveordlyd:

«Gjør rede for og forklar læren om jomfrufødselen. Drøft denne lærens betydning for forståelsen av Jesu død.»

Fjellhaug Internasjonale Høgskole

Høst 2021

1 Innledning

I denne oppgaven skal vi se nærmere på skriftavsnittene i Bibelen som beskriver hvordan Maria, som var en jomfru, fødte Jesus. Vi skal også prøve å se på betydningen av jomfrufødselen ut fra tekster i det Gamle og det Nye testamentet. I tillegg vil tema knyttet til inkarnasjonen og Jesu to naturer bli nevnt, da disse er viktige for å forstå jomfrufødselen. Det vil også bli satt lys på hvorfor jomfrufødselen er viktig i møte med Jesu syndfrihet og treenigheten. Dette for å belyse hva jomfrufødsel er. Til slutt vil jeg ta utgangspunkt i «adoptianistisk» og «modalistisk» kristologi og reflekter rundt konsekvensene disse to «synene» vil ha i lys av forsoningen ved Jesu død. Ved å bruke den adoptianistiske og den modalistiske læren som eksempel, er det enklere å vise til mer konkrete konsekvenser i synet på inkarnasjonen, jomfrufødselen, og Jesu død. Denne oppgaveteksten baserer seg på NB 88/07 Bibeloversettelsen.

2 Redegjørelse og forklaring angående Jomfrufødselen

2.1 Tekster om Jesu unnfangelse

Jomfrufødselen blir nevnt flere ganger i Bibelen, blant annet i Matteus 1:18-23. I vers 23 står det «Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel – det betyr: Med oss er Gud». Et annet eksempel er vers 18, der det står; «Med Jesu Kristi fødsel gikk det slik til: Hans mor, Maria, var forlovet med Josef. Men før de var kommet sammen viste det seg at hun var med barn, ved Den Hellige Ånd.»¹ I dette siste verset kommer det tydelig frem at Maria og Josef enda ikke hadde vært sammen seksuelt, men at hun likevel var gravid. I Lukas 1:34-35 finner vi også en tekst der det vises til jomfrufødselen, og der teksten forteller oss om en jomfru som skal føde «Guds sønn» (vers 35). I bekjennesskriftene våre finner vi også jomfrufødselen beskrevet, i Nicenum slik; «(...), som for oss mennesker og for vår frelses skyld steg ned fra himmelen, og ved Den Hellige Ånd ble kjødt av jomfru Maria og ble menneske, (...)»² og i Apostolicum på denne måten; «(...), som ble unnfanget ved Den Hellige Ånd, født av jomfru Maria, (...)».³ Inkarnasjonen er altså ikke Marias verk, hun var kun bærer av Gud, eller «Theotokos». Gjennom Marias jomfrufødsel ble Jesus født som et menneske, men samtidig forble han også Gud, av Den Hellige Ånd. På denne måten er

¹ Kvalbein et al. 2011 (Lukas 1:32-35)

² Mæland & Berg 1985 s.16

³ Mæland & Berg 1985 s.15-16

jomfrufødselen grunnlaget for inkarnasjonen, og en viktig bærebjelke i forståelsen av hvorfor jomfrufødselen er så viktig i den Bibelske læren og bekjennelsen knyttet til personen Jesus Kristus.

2.2 Spesielle fødsler i GT

Beretninger om andre fødsler i Bibelen kan også være med å peke på Jesu fremtidige fødsel. Ufruktbare fødsler, eller umulige fødsler ser en flere eksempler på i Bibelen, blant annet ved at Isak blir født ved den ufruktbare Sara.⁴ Fødselen til Sara skulle bli en velsignelse for alle jordens slekter, og en kan gjennom det se tydelige paralleller mellom Isak og Jesus. Et annet eksempel er ordene fra Jesaja 7:14, som det siteres fra i Matteus 1. Selv om det nødvendigvis ikke knyttes opp til en konkret jomfrufødsel i GT, brukes den som en profeti i NT. Dermed ser en at begrepet jomfrufødsel ikke var et ukjent begrep for de jøder som var kjent i skriftene.

I likhet med eksemplene som allerede er nevnt, er fødselen til Samson også spesiell, da mor er ufruktbar og blir med barn etter engelens ord, og Herrens Ånd er med barnet som ble født.⁵ I Samuel 1, kan vi videre lese om at også Samuel blir født på unaturlig vis.⁶ En annen unaturlig fødsel finnes i 2. Kongebok 4:16 der den nyfødte dør, for så å bli vekket til live igjen av «Guds mann» eller Guds kraft. Likheten mellom alle personene i disse gammeltestamentlige tekstene er at de skulle gi sitt liv for å frelse og være til velsignelse for mennesker. Unntaket er barnet i 2 Kongebok, men denne hendelsen skiller seg ut, da barnet går fra å være død til å bli levende igjen.⁷

Disse tekstene kan dermed sees som en tydelig avspeiling av Jesu fremtidige gjerning. Dette gjør den «umulige fødselen» viktig hos Messias, da den var med å oppfylle det narrativ som ble presentert i det gamle testament. Det som var, er en avspeiling av det som skulle skje. Jesus sier i Matt 5:17 «Dere må ikke tro at jeg er kommet for å oppheve loven eller profetene! Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle.»⁸ Derfor kan en kalle oppfyllelsen av GT en av grunnene for at jomfrufødselen er viktig i forståelsen av Jesu komme, hans gjerning og hans død. Jesu fødsel skiller seg ut i forhold til resten, ikke bare fordi den foregår etter de andre underfulle fødsler i GT, men fordi

⁴ Kvalbein et al. 2011 (1Mos 12:1-3; 21:1-8)

⁵ Kvalbein et al. 2011 (Dom 13:3-25)

⁶ Kvalbein et al. 2011 (Samuel 1:5-20)

⁷ Kvalbein et al. 2011 (2 Kong 4:16)

⁸ Kvalbein et al. 2011 (Matt 5:17)

det her var Gud selv som unnfanget barnet i Marias liv. Dette legger grunnlaget for at et syndfritt menneske kan komme og sone vår synd. En viktig forutsetning for dette ligger i inkarnasjonen, som står i motsetning til de andre fødsler som var før. Jomfrufødselen legger grunnlag for «den andre Adam»⁹ som de gamle tekstene før Jesu komme taler om på lik linje med et mysterium.¹⁰

2.3 Inkarnasjonen og Jesu to naturer

Jomfrufødselen er en del av inkarnasjonen, og kunne ikke vært gjennomført uten kjødspåtagelsen. Allikevel er den ikke grunnlaget for inkarnasjonen, men jomfrufødselen vil ha betydning for forståelsen av inkarnasjonen, der sønnen kom til jorden og tok på seg menneskelig kjøtt (incarnatus).¹¹ Inkarnasjonen som dogme er en læresetning som synes umulig å tro både for jøder og for grekere. Hos jødene blir Messias mer som et menneske som skulle bli salvet av Elia (Johannes døperen). Dogmen funker heller ikke i hellenistisk eller gresk kultur siden Gud ofte er beskrevet som transcendent og fjern, og der det materielle blir sett på som noe negativt og vondt. Den greske filosofiske tradisjonen anså Gud som utenfor de menneskelige sanser, og noe som fører til at han ikke kan eller skal kunne utsettes for lidelse.¹² Hvordan kan Sønnen tilnærme seg en lidende verden og ta del i det urene og materielle? Gud er en og hellig, og hans tilstedeværelse ville da ha dramatiske konsekvenser for de urene som er til stede.¹³ Som vi allerede har sett må inkarnasjonen ha sitt utspring i Bibelen alene, og hadde ikke sitt utspring og sitt fundament i kulturer i samtiden.

I jomfrufødselen ble Sønnen inkarnert ved Ånden, og plantet i Maria, og gjennom det født med de to naturer, den guddommelige og den menneskelige, i seg. Dobbeltformuleringen i Apostolicum («som ble unnfanget ved den Hellige Ånd, født av jomfru Maria») uttrykker noe om hva som er menneskelig og hva som er av Gud. Sønnen er «født av Faderen før alle tider»,¹⁴ men blir plantet i Marias mage ved Inkarnasjonen. Det er inkarnasjonen som legger grunnlaget for læren om de to naturer. Et vers fra det nye testamentet som kan være med å peke på inkarnasjonen er ordene fra Fil 2:6-11.

Apostelen Paulus beskriver her innholdet i inkarnasjonen, at Gud ble menneske, og forteller om Jesus uttømmelse av seg selv og hvordan han tar på seg en tjeners skikkelse. I denne teksten refereres det

⁹ Kvalbein et al. 2011 (1Kor 15:46-49)

¹⁰ Kvalbein et al. 2011 (1Tim 3:16)

¹¹ Mæland & Berg 1985 s.18

¹² Skarsaune 1988 s.12-14

¹³ Kvalbein et al. 2011 (2Mos 20:12-24)

¹⁴ Mæland & Berg 1985 s.18 (Nicenum)

ikke til en uttømmelse på samme måte som med et glass med væske, som i Kenoselæren.¹⁵ I stedet siktes det til en forståelse av at Sønnens majestet skjules og gjøres synlig etter hvert.¹⁶ Den inkarnerte Kristus tok en tjeners skikkelse og ble mennesker lik, slik at han kunne lide, og på den måten sone for vår synd. Offeret måtte være et menneske uten lyte, «prøvd i alt i likhet med oss, men uten synd».¹⁷ Logos blir ikke fornedret, men menneskenaturen hos Kristus blir.¹⁸ Den menneskelige natur lider, og den gudommelige natur støtter, og gjør Kristus i stand til å gjøre under.¹⁹ Allikevel kan ikke Jesus bare eksistere, men er også bundet av sin Gudommelige natur og må følge Faderens vilje, Genus Majesticum.^{20 21} Sønnen er av samme vesen som Faderen (homoousios), men er allikevel menneske lik. I Nicenum blir forholdet mellom Faderen og Sønnen sammenlignet med en pågående fødsel fra evighet av for å tydeliggjøre deres relasjon.²² For å kjenne til lidelse må Sønnen være menneske, samtidig, for å oppfylle gjennomføringen av offeret må han være guddom. Dermed kan sønnen lide for menneskenes skyld gjennom sin kjødspåtagelse i Maria ved hennes fødsel.

2.4 Betydningen av jomfrufødselen i forhold til Jesu syndfrihet

2.4.1 Slektskap

Det er helt avgjørende at Jesus ble født på den måten som blir beskrevet i Bibelen. Ikke bare for å oppfylle den gamle pakt, det er også avgjørende for Jesu menneskelige natur, og dermed Hans frelsesgjerning. I Rom 5:12-19 ser en tydelig at syndens rot og opprinnelse dras hele veien tilbake til Adam. «For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet.»²³ Derfor blir det viktig poeng at Jesus ikke er av Adam, og en mann kan dermed ikke være delaktig i Jesu fødsel. Jesus representerer en ny slekt, som blir utenfor den syndige slekten til Adam.²⁴

¹⁵ Austad 2012 s.70

¹⁶ Scaer 1989 s.30

¹⁷ Kvalbein et al. 2011 (Hebr 4:15)

¹⁸ Scaer 1989 s.41

¹⁹ Scaer 1989 s.29-30

²⁰ Scaer 1989 s.58 og s.62

²¹ Mæland & Berg 1985 s.508 (paragraf. 35)

²² Mæland & Berg 1985 s.18 (Nicenum)

²³ Kvalbein et al. 2011 (Rom 5:12-19)

²⁴ Teigen 2008 s.157 (avsnitt 4)

Troende Israelitter fikk ta del i forsoningen ved å få være barn av Abraham,²⁵ eller i Jesu slekt. Israel ble frelst ved troen på løftet om Messias som skulle forsone.²⁶ Som følge av Jesu forsoning, kan også hedningene ta imot frelsen, tilhøre Abrahams slekt. Jesus er representanten for den nye slekt, som Abraham og Israel fikk være en del av, før Jesus kom. Korsets offer har dermed implikasjoner både før og etter den nye pakt. Den nye slekten er av Jesus, ikke lenger Abraham, og har rom for både jøde og greker.²⁷ Slik blir altså mennesker, gjennom jomfrufødselen ved korset, i stand til å stå fremfor den allmektige Gud. Den nye slekt blir dannet da Jesus, kirkens hjørnestein eller hælen, ble unnfanget på unaturlig vis, fullt Gud og fullt menneske, knust, for å knuse slangens hode.²⁸

Jesus er utenfor synden; han er feilfri og unngår, gjennom sin fødsel, arvesynden, da han ikke ble forplantet på naturlig vis, altså ved deltakelse av en mann.²⁹ Ved den siste Adam blir dermed den nye menneskeslekten fri fra arvesynden, og de troende blir «adoptert» inn av Guds folk fra den gamle slekt.³⁰ Jesus blir ikke et nytt vesen eller en ny mennesketype, isteden er han mennesket lik, ikledd kjøtt, og har en menneskelig natur, slik som hans mor Maria, og kan dermed sone straffen til menneskeheten, siden han er syndfri.

2.4.2 Den Gudommelige natur

Synd ligger ikke i Guds natur, da synd representerer det som ikke er Guds vilje. Logos, eller den gudommelige natur, tar ikke del i synden. Det er ikke Guds vilje å synde, men motsatt; å gjøre det som er Faderens vilje (Joh 5:19-21). Dermed må Sønnen være syndfri i fødselen, fordi barnet er Gud selv. Selv om Sønnen tok på seg synden på korset, tar ikke Gud del i noe som han ikke er. Jesu syndfrihet skyldes ikke Maria i seg selv, men den guddommelige natur, som Sønnen alltid har hatt. Ved sin guddom, er den menneskelige natur syndfritt både i, og etter inkarnasjonen. Jesu to naturer samhandler, og følger Faderens vilje gjennom Genus Idiomaticum.³¹ På tross av Jesu menneskelige egenskaper, som for eksempel evnen til å kjenne på sult og desperasjon etter overlevelse, må og vil

²⁵ Kvalbein et al. 2011 (Matt 3:9)

²⁶ Kvalbein et al. 2011 (Hebr 11)

²⁷ Kvalbein et al. 2011 (Rom 1:16)

²⁸ Kvalbein et al. 2011 (1 Mos 3:15 og Apg 4:10-12)

²⁹ Mæland & Berg 1985 s.29

³⁰ Kvalbein et al. 2011 (Gal 3:27-29)

³¹ Scaer 1989 s.56

han gjennomføre Guds vilje. Jesus er altså fullkommen Gud og fullkomment menneske med dyotelos, to viljer.^{32 33}

Hvis en dermed ikke skulle ta slektskap til betraktning i Jomfrufødselen, vil uansett Kristus være syndfri i sin guddommelighet, i Inkarnasjonen, og dermed også i den menneskelige natur. Gjennom de to naturer er Kristus fri fra synd, og kan sone for verdens synd.

2.5 Betydningen av jomfrufødselen i forhold til Faderen og treenigheten

Jomfrufødselen og ikke minst inkarnasjonen er viktig, fordi unnfangelsen også forteller om Jesu forhold til Faderen. Fødselen bekrefter Jesu væren i treenigheten, ved at han blir unnfanget ved den Hellige Ånd, og ikke med kroppslig kjød. Da blir vesenet skapt og deretter blir han en del av enheten etter fødselen. Nicenum sier det slik: «sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen,»,³⁴ eller vesensenheter. Samt er Han før alt det skapte, og det er dermed ikke nødvendig med noen deltakelse av en biologisk mann i unnfangelsen. Skaperen vil alt eksistere, men ved en alminnelig fødsel vil et nytt individ blitt til. Hvis dette hadde vært tilfellet hadde individet blitt en del av to-enigheten etter en tid, og dannet treenigheten.³⁵ Konsekvensen blir at det skapte tar del i den immanente treenighet.³⁶

Formålet med Jesu fødsel er: den preeksistente sønn som er Gud blir inkarnert, og derfor blir ikke Jesus bare forlatt av Gud på korset, men Gud forlater Gud,³⁷ for at menneskene skulle bli forsonet med Gud. Slik det står i «III. Om Guds Sønn» i CA, punkt 1 og 2 «har tatt på seg menneskelig natur i den velsignede jomfru Marias liv slik at de to naturer, den guddommelige og det menneskelige, er uatskillelig sammenbundet i personens enhet, en Kristus, sann Gud og sant menneske,». ³⁸ Gud blir

³² Mæland & Berg 1985 s.21

³³ Haraldsø 1997 s.88

³⁴ Mæland & Berg 1985 s.16

³⁵ Scaer 1989 s.24

³⁶ Fuglestveit 2021 s.57

³⁷ Kvalbein et al. 2011 (Matt 27:46)

³⁸ Mæland & Berg 1985 s.30

korsfestet og dør, der den gudommelige natur dør ikke, men den menneskelige gjør det, slik at han kunne dø for oss.³⁹

I tillegg er det viktig å peke på Kristus som Ordet i Joh 1:1-5. Der Ordet er liv for menneskene, og menneskets lys. Gud sier i 1Mos 1:3 «La det bli lys», så er også Kristus lys og liv for menneskene rundt seg med forsoningen og sitt forhold til Faderen. I 1Mos skaper Gud ved sitt ord, og Ordet kan sees i sammenheng med Sønnen.⁴⁰ Faderen skaper med Sønnen og Sønnen blir også definisjonen av Visdommen selv.^{41 42} Dette skjer ved at visdommen tar bolig som et menneske i inkarnasjonen.

Hadde Logos eller Ordet vært skapt, kan Han ikke skape tid, fordi Han allerede er i tiden. Derfor må Logos også være utenfor det skapte. Det hadde dermed vært umulig at et menneske er Logos, ut fra premisset om skapelse, uten å gi rom for nestorianisme, eller at Logos annihilerer personen Jesus fra Nasaret i Inkarnasjonen.⁴³ Derfor er det og viktig at visdommen fødes uten manns innvirkning, fordi et nytt subjekt ikke skulle bli skapt, for så å bli Gud. Ordet var i skapelsen, i en pågående fødsel med Faderen, og derfor må jomfrufødselen være realitet, for å bekrefte Jesus fra Nasaret som skaper. Ordet vil derfor demonstrere Guds skapende makt gjennom sitt liv og død.

3 Modalisme og adoptianisme

I oldkirken finner vi to retninger som ut fra bekjennelsesskriftene ble dømt som heresi på grunnlag av Bibelens vitnesbyrd. Hvorfor disse retningene er relevante for jomfrufødselen er et spørsmål vi trenger å belyse.

3.1.1 Modalisme

Modalismen, innebærer at Gud tar på seg ulike moduser, gjennom historien. Faderen åpenbarer seg, deretter tar Gud form som Kristus, og omsider som den Hellige Ånd, som tar bolig i dem som tror. Gud vil derfor ikke være treenig, men bare en. Det blir viktig for en modalist å fremholde Gud som en, selv om det kunne stride mot enkelte bibeltekster som gir uttrykk for Gud i ulike «modus» på

³⁹ Athanasius Alexandrinus helgen 2014 s.71

⁴⁰ Teigen 2008 s.107

⁴¹ Kvalbein et al. 2011 (Ordsp 8:22-30)

⁴² Austad 2012 s.85-86

⁴³ Haraldsø 1997 s.44-45

samme tidspunkt.⁴⁴ For å gi eksempel på tekst som kan være problematisk er; Jesu yppersteprestlige bønn.⁴⁵ I dette synet blir Gud et fjernt, og metamorft vesen med samme fellesnavn. Gud endrer seg ved tiden, og tar del i tiden. Det kan appellere til en person som ser for seg en foranderlig Gud, og videre gir et gudsbilde som er enkelt å forstå. Dette kan også appellere til dem som vil tale om Guds enhet, men samtidig fremholde guddommeligheten til Faderen, Sønnen og Ånden gjennom tiden.

3.1.2 Adoptianisme

I motsetning til modalismen kan treenighetslæren forenes med adoptianistisk dogmatikk. Et uvalg av adoptianister vil også fornekte jomfrufødselen. En adoptianist vil fremholde at Sønnen får guddommelig status, og blir dermed tatt inn i treenigheten. Dette skjer enten gjennom fødselen, dåpen eller oppstandelsen.⁴⁶ Siden Kristus er normalt menneske i sin fødsel, er det naturlig å tenke at han dermed blir et enda større forbilde, siden han har samme utgangspunkt som alle mennesker. Læren om synden og forsoningen kan også her fremholdes noe annerledes grunnet Jesu opphav. En adoptianist kan altså forkaste læren om inkarnasjonen, og fremholde et jødisk syn på Guds enhet slik som ebonittene.⁴⁷ Logos tar bolig i det alminnelige mennesket, ved dette blir Jesus Gud. Dette synet kan appellere til jøder, og de som vektlegger en mer menneskelig Gud. Som følge av et adoptianistisk syn kan Kristus oppfattes som mer relaterbar, og det er enkelt å harmonisere deres gudsbilde med Hebreerne 4:15 og Sønnen som lider.

3.2 Døden og forsoningen i lyset av fødselen

I de to naturene med den guddommelige natur som utgangspunkt, må Kristus være fullt menneske for å kunne sone for et menneske fullt ut. En rettferdig mann i en urettferdig manns sted for at vi skal bli forsonet ovenfor Gud ved Gud. Et menneske alene i seg selv som er fullt menneske, kan ikke ta del i offeret, for intet menneske vil være fri fra arvesynden fra Adam.⁴⁸ Derfor må Gud komme ned som menneske, samt må også dette mennesket være Gud. Uten Jesu to naturer ville dermed offeret eller kampen mot Satan vært unyttig. Det vil heller ikke være tilstrekkelig for Gud å tilgi all synd uten Kristus, på grunn av Guds vesen, eller Guds rettferd.⁴⁹ En kjærlig og rettferdig dommer kan ikke la

⁴⁴ Skard 1971 s.52-53

⁴⁵ Kvalbein et al. 2011 (Joh 17:1-26)

⁴⁶ Bird 2017 s.7

⁴⁷ Bird 2017 s.7

⁴⁸ Athanasius Alexandrinus helgen 2014 s.47

⁴⁹ Athanasius Alexandrinus helgen 2014 s.43

uretten gå forbi uten å dømme, og en kjærlig dommer vil bli vred eller sint på urett utført. Det vil være ukjærlig ovenfor den krenkende part å ikke dømme, og det vil være uaktsomt og urettferdig å unnlate å dømme når premisset for dom allerede ligger til stede. Gud må dermed dømme for å være helt hellig, god, kjærlig og barmhjertig.⁵⁰ For å gjøre dette må Han gi seg selv, og gjennom jomfrufødselen og inkarnasjonen blir de to naturer forent, som gjør Sønnen i stand til å dø for verdens synd, og Guds vrede blir tilfredsstilt.⁵¹

3.3 Modalismens tilnærming til inkarnasjonen og Jesu død

Konsekvenser for modalistisk tilnærming av jomfrufødselen og Jesu død vil være problematisk. Ved å tro på Jesus som skaper, vil det å drepe Jesus bli problematisk, siden Jesus også er Faderen, men med en annen drakt. Når Gud dør på korset vil hele guddommen enten dø eller ikke siden det er Gud i menneskeskikkelse. Sønnen vil ikke være i stand til å lide. I så fall tar Guds guddommelige natur del i det syndige.⁵² Fødselen og inkarnasjonen ville være problematisk i seg selv, der subjektet Logos fornædret seg selv, om en ikke tar utgangspunkt i en tonaturslære der menneskenaturen fornædret seg selv.⁵³ Modalistene ender med sin forståelse av den Hellige Ånd opp med en negativ innstilling til det fysiske. Gud blir som det godes ide som i platonismen. Gud kan muligens blir gjort om til energi i stedet for person. Hvert menneske har en guddomsgnist i seg som består av den Hellige Ånd.⁵⁴ Med et slikt syn blir hele inkarnasjonen nytteløs og Sønnen kan ikke sone, fordi han dypest sett ikke er fullt menneske, men Gud. Forsoningslæren blir meningsløs, og den dypeste mening til mennesket er å følge Jesu eksempel og bli en del av det guddommelige. Den Hellige ånd bor da i hvert menneske, og siden Gud har dette modus, vil hele Guds fylde være hos enhver person som tar imot budskapet. Slik Skard sier i sin bok: «Inkarnasjonen utsjaltet altså ikke på gammeldoketistisk vis som en art hilding; den reduseres til en midlertidig materialisering av guddommen, en temporær fremtredelsesform for den ene og evige. (...) Noe egentlig frelsesverk blir det ikke tale om, og en virkelig forsoningstanke blir hjemløs i disse omgivelser.»⁵⁵ Inkarnasjonens formål blir ikke å mennesket. Helliggjørelsen av menneske blir sett på som utgangspunktet for frelsen, ikke offeret. Jomfrufødselens formål blir da å

⁵⁰ Kvalbein et al. 2011 (2Mos 34:6-7)

⁵¹ Kvalbein et al. 2011 (Joh 3:16) og (Fil 2:5-8)

⁵² Fuglestveit 2021

⁵³ Kvalbein et al. 2011 (Fil 2:8)

⁵⁴ Skard 1971 s.53

⁵⁵ Skard 1971 s.52-53

gi menneskene Jesus, slik at han kan være Gud en periode og vise oss hvordan vi skal være som mennesker.

3.4 Adoptianismens tilnærming til inkarnasjonen og Jesu død

I en adoptianistisk kristologi blir Sønnen mer jordisk og mindre gudommelig. Han er ikke Gud i fødselen, men blir det. Inkarnasjonen blir gjort annerledes, og blir ikke en naturlig del av Sønnens vesen i jomfrufødselen, men noe han får med tiden. Dette gir grunn for et annet syn på synd. Målet kan være å bli guddommeliggjort gjennom egne gjerninger, slik som Jesus, ved å velge vekk synden. Jesus blir ved et slikt syn ikke noe annerledes enn profetene, og hans spesielle fødsel blir bare et vitnesbyrd for hans profetgjerning på jorden, i likhet med Samuel for eksempel.

Ånden blir ved dette utgangspunkt for et kristent sitt liv, snarere en Sønnens soning på korset, samtidig som det også gjør inkarnasjonen og jomfrufødselen liten. Forsoningen blir dermed unyttig i seg selv, da et menneske kan velge å gjøre Guds vilje i kraft av den Hellige ånd, eller av seg selv. Kristus blir snarere et forbilde til etterfølgelse, og et godt menneske som fikk del i Guddommen, snarere en Gud selv. Dette individet blir 100% Jesus og hans egen personlighet med Logos i seg, i stedet for at Sønnen kom til jorden og tok på seg en kjødelig kropp.⁵⁶ Dette mennesket hadde da gått fra den alminnelige nasareeren Jesus til Kristus Jesus, som hadde vært problematisk i forhold til den preeksistente Jesus og høykristologien. Uansett nyanser i lære, blir jomfrufødselen mindre viktig, eller ikke viktig i det hele tatt, for Jesu liv på jorden.

4 Konklusjon

Jomfrufødselen er viktig for Jesu død, fordi den henger sammen med inkarnasjonen, der Jesu to naturer legges til grunn. Forutsetningen for jomfrufødselen blir inkarnasjonen, og de to kan ikke skilles fra hverandre. De to naturer representerer Gud og mennesker der Sønnen blir mellommann, som redder menneskene ovenfor Guds rettferd og gjenoppretter gudsrelasjonen. Athanasius sier «Ingen annen enn han som er Faderens eget bilde, maktet å gjenskape gudsbildet i menneskene.»⁵⁷ Det blir viktig at Marias fødsel er uten manns innvirkning. En ny person skapes ikke, og Sønnen som person går inn i Maria, og fødes som et menneske, for menneskers skyld med samme vesen som

⁵⁶ Scaer 1989 s.25

⁵⁷ Athanasius Alexandrinus helgen 2014 s.68

Gud. Sønnen endrer seg ikke over tid, og er ikke menneske i utgangspunktet, men blir menneske og blir uforandret som Gud etter sin fødsel, død og oppstandelse, samtidig som han gjennomgår lidelse som menneske. Dermed soner Gud til Gud for mennesker uten menneskers delaktighet i døden. Ved at Sønnen soner for menneskene, blir Guds kjærlighet, rettferdighet og hellighet opprettholdt. Sønnen er syndfri gjennom jomfrufødselen fordi Han er Gud, og fordi synden ikke blir ført videre ved Adams syndige slektslinje. Det gamle testamentet peker frem mot fødselen og døden, og Sønnen oppfyller det Gamle testament sine løfter ved fødselen og døden. Evangeliene peker på at Maria var jomfru, og fødte Sønnen uten en mann, som også gjør jomfrufødselen er en realitet i Skriften. Skal en holde frem en allmenn forståelse av Jesu død og forsoning, må en også tro på jomfrufødselen som en realitet i seg selv, selv om andre kristologiske syn kan ha gjennomtenkte dogmer rundt dette temaet.

5 Avslutning og aktualisering

Konklusjonen i møte med bibeltekstene fra både den nye og gamle pakt er at jomfrufødselen har stor betydning for Jesu død. Selv om det ikke er direkte uttalt, er det er avgjørende for at Guds frelsesvilje skulle bli realisert. Vi har i oppgaven sett på noe av grunnlaget for hva jomfrufødsel er, og drøftet ulike konsekvenser for læren om jomfrufødsel og Jesu død. Samt ved de eksempel som er blitt brukt, ser vi at jomfrufødselen blir unyttig som lære hvis den står alene. Læren er viktig for å vise til hvem Jesus er, og legitimerer inkarnasjonen og hans gjerninger på jorden. Det er en lære som er fastholdt i teologihistorien gjennom bekjennelsene, og viser oss hvor viktig dette spørsmålet har vært i kirkens historie. Det vil derfor være krevende å forkaste læren om jomfrufødselen, uten å komme i konflikt med de klare tekstene som omhandler dette.

Selv om en ikke skulle være enig i at jomfrufødselen har mye teologisk betydning for forståelsen av Jesu død, så er den en realitet i Skriften. Selv om noen mener det ikke skulle ha store teologiske implikasjoner i seg selv, vitner de bibelske tekstene som omhandler dette klart om Jesu eksistens på jorden som menneskenes forløser på korset. Marias jomfrudom i Lukas 1 blir et budskap om en stor, fremtidig hendelse.

I møte med egne tanker om temaet, synes det å være lite søkelys på jomfrufødselen i seg selv i en luthersk kontekst, hvert fall i de sammenhenger jeg selv er oppvokst i. Dermed er det svært interessant å fordype seg i et tema som mange ikke tenker så mye på, men er en hendelse som Bibelen tydelig fremstiller som en viktig sannhet. Studie av jomfrufødselen øker den teologiske forståelsen av Jesu person og gjerning, ved videre fordypning vil dette uten tvil berike det kristne tros livet.

6 Litteraturliste

Athanasius Alexandrinus helgen, erkebiskop av Alexandria. (2014). *Guds ord ble menneske.*

Luther.

[https://www.nb.no/search?q=oaiid:"oai:nb.bibsys.no:991429131384702202"&mediatype=bøker](https://www.nb.no/search?q=oaiid:)

Austad, T. (2012). *Kristologi: en innføring*. Cappelen Damm høyskoleforl.

[https://www.nb.no/search?q=oaiid:"oai:nb.bibsys.no:991218635064702202"&mediatype=bøker](https://www.nb.no/search?q=oaiid:)

Bird, M. F. (2017). *Jesus the eternal son: answering adoptionist Christology*. William

BEerdmans Publishing Company.

Fuglestveit, S. H. (2021). *Guddommelig impassibility og Guds lidelse : Jürgen Moltmann og*

Kevin Vanhoozer om Guds følelser og lidelsen på korset (231.4 Fu, Master FiH).

Fjellhaug Internasjonale Høyskole.

Haraldsø, B. (1997). *Kirke og misjon gjennom 2000 år: allmenn kirke- og misjonshistorie.*

Lunde.

Kvalbein, A., Kråkenes, E., & Norsk bibel A/S. (2011). *Bibelen: ressurs* (s. XXXIV, 2380).

Norsk bibel.

Mæland, J. O., & Berg, A. (1985). *Konkordieboken: den evangelisk-lutherske kirkes*

bekjennelsesskrifter (Ny norsk oversettelse.). Lunde. http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2007080601114

Scaer, D. P. (1989). *Christology*. International Foundation for Lutheran Confessional Research.

Skard, B. (1971). *Inkarnasjonen: en dogmehistorisk fremstilling* (2.utg.). Land og kirke.

https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2012011708080

Skarsaune, O. (1988). *Inkarnasjonen - myte eller faktum? I Norbok*. Lunde.

https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2014052308195

Teigen, A. H. (2008). *Innføring i kristen tro: Bd. nr. 18*. FMH-forl.

[https://www.nb.no/search?q=oaiid:"oai:nb.bibsys.no:990823817204702202"&mediatype=bøker](https://www.nb.no/search?q=oaiid:)